

GG&GD in het teken van Volendam

De tragische gebeurtenissen waarmee in Volendam het nieuwe jaar werd ingeluid, brachten honderden hulpverleners uit de wijde omtrek op de been. Onder hen vele collega's van de GG&GD in Amsterdam. Zij deden hun werk temidden van grote ontredning. De samenwerking verliep uitstekend, maar sommige herinneringen zullen nog lang pijnlijk blijven. Enkele direct betrokken collega's van CPA, Ambulancedienst en GHOR, doen verslag.

ELLIE TER AVERST VAN
DE CENTRALE POST AMBULANCEVERVOER

'Vier nachten met een verbrand kind rondgesjouwd'

Ellie ter Averst bemande die nacht de CPA, samen met haar collega's René Slagers en Henk Bleker. Het nieuwe jaar was 38 minuten oud toen de eerste meldingen kwamen. "Alle 112-bellen lichtten op. Een cafébaas zei: 'Er staan hier een aantal verbrande mensen.' Meteen daarna hoorden we: 'Ze

springen aan de achterkant naar beneden.' Het was heel snel duidelijk dat er iets verschrikkelijks gaande was."

De samenwerking, vertelt ze, was fantastisch. In korte tijd waren de eerste ambulances op pad, aangrenzende CPA's om assistentie verzocht, leidinggevend opgeroepen, particuliere en vrijwillige hulpverleners geactiveerd en ziekenhuizen gewaarschuwd. Andere collega's arriveerden en de verbindingscommandowagen ging richting Volendam, om daar het gewondenvervoer ter plaatse te regelen. Op de CPA werd een actiecentrum ingericht van waaruit de leidinggevend op strategisch niveau konden opereren.

De opschaling, het inzetten van hulpverleners en leidinggevend uit de wijdere omtrek, verliep vlot, maar een groot probleem was

het enorme aantal slachtoffers en het feit dat deze over een groot gebied door particulieren werden geholpen. Buurtbewoners hielden ambulances aan nog voor deze de opstelplaats konden bereiken. Ellie ziet het als een gegeven. Beter had het niet gekund, is haar overtuiging. "Wat je doet, is in al je professionaliteit werkafspraken maken, je daaraan houden en vertrouwen op de vakbekwaamheid van je collega's ter plaatse. Wij hebben allemaal één doel voor ogen gehad: de slachtoffers helpen. Ik vind dat we samen een ontzettend goede klus hebben geklaard."

De CPA-vrouw, die zelf acht jaar lang als verpleegkundige op de ambulance reed, kijkt terug op emotionele weken. "Als je me vraagt wat de meeste indruk heeft gemaakt, dan is dat één persoonlijk detail in die hele grootschalige hectiek. In ziekenhuis Gooi Noord in Blaricum was een jongen opgenomen die het absoluut niet halen zou. Ze wisten niets van hem, behalve zijn

naam, geschreefd op een bierviltje dat op zijn buik lag. Ik dacht: al zou dit het laatste zijn wat ik doe, ik ga ervoor zorgen dat die ouders naar hun stervende zoon kunnen. En het is gelukt."

De ijzere kalmte die Ellie bewaarde bleek voor veel collega's een steun en geruststelling. Pas na afloop kwam voor haar de klap. "Ik voelde me leeg en verdrietig, heb drie dagen gejannt zonder dat het opluchtte. Het vreemde was: in het verleden heb ik een keer van de brandweer een zevenjarige verbrand jongetje in mijn armen gedrukt gekregen. Daar heb ik toen geen last van gehad, maar nu, na Volendam, heb ik vier nachten met dat kind rondgesjouwd. Na de debriefing in Zaandam ging het beter. Daar zag ik mannen met wie ik jaren op de auto had gezeten, die zaten te huilen als kleine kinderen. Dat relativeert je eigen verdriet."

Ellie is, in alle tragiek, opgetogen over de collegiale samenwerking en de hartelijkheid die ze ervaren heeft. "Volendam zal denk ik altijd een zwakke plek blijven, maar de opvang van de GG&GD is fantastisch geweest. En de warmte van mijn maatje René, onvergetelijk."

Chauffeur John Diesveld en verpleegkundige Hans van 't Veen reden die nacht hun derde rit toen ze hoorden van de brand. Ze kregen de

opdracht 'als achtste auto' naar Volendam te rijden. Verdere informatie ontbrak en telefoonverkeer was vanwege het nieuwe jaar vrijwel onmogelijk. "Toen we de dijk opreden rond kwart over een," zegt John, "hadden we geen idee wat er aan de hand was. We zagen ook geen rook, alleen maar huilende mensen voor de deur van de bar."

Hans: "We namen al het materiaal mee en gingen naar Café de Wirwar, onder de Hemel. Het koppel van de eerste wagen had ons verteld, dat daar nog slachtoffers lagen." De beelden uit het café staan de mannen in hun ziel gebrand. "Toen we er binnenkwamen... het was de hel. Het was half donker, het was ijs- en ijskoud en daar lagen zes verbrande mensen op de grond. Het hadden je eigen kinderen kunnen zijn." John: "Ze lagen in het water. Een jongen had de gewonden naar beneden gehaald en nat gemaakt. Aan de bar zat ook een slachtoffer. Later zagen we pas dat hij ook zwart was. De brandweermannen en particulieren die er waren, vertelden dat het boven was ontruimd. Er lagen alleen twee doden." Hans en John deden wat ze konden, maar voelden zich machteloos. Ze gaven instructies, deelden zuurstof uit, bepaalden welke slachtoffers als eerste weg moesten en coördineerden de transporten. Maar hun materialen waren beperkt en telefooncontact was nog steeds niet mogelijk. Hans: "De opschaling was nog volop gaande. De mensen uit de eerste ambulances waren allemaal met slachtoffers onderweg, dus terwijl we naast ons hoorden: 'Hij redt het niet, hij redt het niet', moesten we wachten op de mensen die kwamen. Een absolute ramp."

Om tien over twee brachten John en Hans het laatste slachtoffer naar hun eigen ambulance. Toen pas hoorden ze dat er nog meer slachtoffers lagen in het belendende pand, de Kaketoe. Hans: "Tot dat moment had ik nog geen echte paniek gevoeld. We dachten dat het ergste geweest was. Maar toen ik in de Kaketoe nog zeker twintig mensen zag die van boven helemaal waren verbrand, toen had ik het niet meer."

JOHN DIESVELD EN HANS VAN 'T VEEN VAN
DE AMBULANCEDIENST

Elke keer beelden van de Wirwar

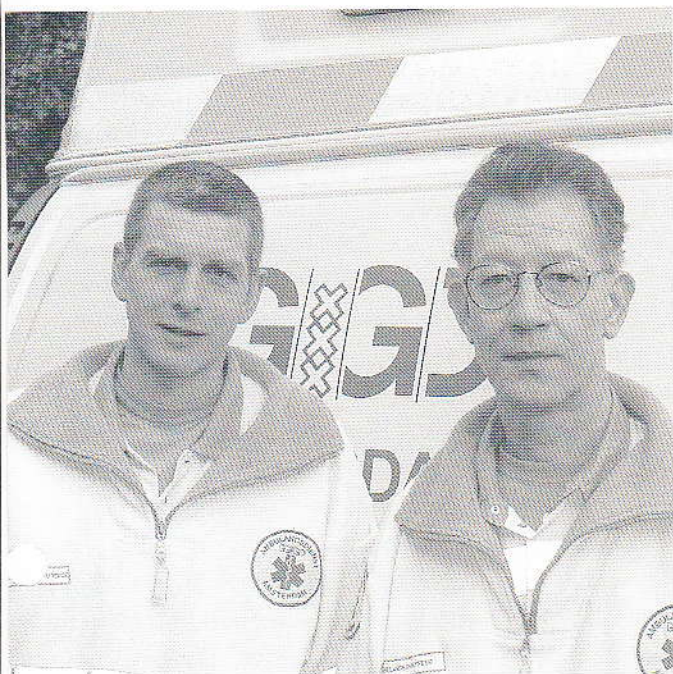
John: "Gelukkig waren er inmiddels een hoop hulpverleners gearriveerd. Een vrijwilligersteam dat begon met het opzetten van tenten, een arts van de VU, een huisarts, een EHBO'er en daarna ook de commandowagen van de GG&GD." Hans: "Zodra de verzorging op gang kwam, zijn we gaan rijden met ons slachtoffer. Het was een jonge knul, helemaal in shock. Hij wist zijn eigen naam niet meer, ik wist niets meer. 'Koud,' was het enige wat hij zei."

Na de overdracht in het Slotervaartziekenhuis meldde het koppel zich bij de garage om materiaal aan te vullen en opnieuw op weg te gaan. Ze prijzen zich achteraf gelukkig dat een andere auto geregeld werd. Mensen van de dagelijkse leiding en van het Bedrijfs Opvang Team (BOT) ontfermden zich over hen. Collega's kwamen terug en langzamerhand hoorden ze alle verhalen, ook op het journaal. Hans: "Toen beseften we pas hoe de omvang van de ramp was. Het was heel onwezenlijk."

Na een groepsgesprek met alle ambulancemedewerkers en een psycholoog zijn John en Hans rond half negen 's morgens naar huis gegaan. Bij John thuis lag iedereen te slapen. "Dan ga je wel even naar je kinderen staan kijken," zegt hij. Hans: "Ik was doodmoe, maar slapen kon ik niet. Elke keer nachtmerries, beelden van de Wirwar. Daarna heb ik ook hele slechte dagen gehad. Ik was depressief, schoot elke keer vol. Dat is me nog nooit overkomen, ook niet na de Bijlmerramp en de treinramp bij Hoofddorp."

John en Hans zijn oude rotten in het vak, maar vinden de impact van de ramp in Volendam met niets te vergelijken. Zoveel jonge kinderen met verminkingen, de machteloosheid. Ook zij hebben zich daarna afgevraagd, of de hulpverlening anders had gekund. "Nee," zegt Hans. "De opschaling, alles wat ik heb gezien op de dijk, ik zou niet weten hoe het beter had gekund onder de gegeven moeilijkheden. Een traumahelikopter had daar zeker niets aan kunnen veranderen."

Beiden zeggen zeer gesteund te zijn door het begrip en de aandacht van collega's, de betrokkenheid van de leiding en de opvang van het BOT, ook in de weken na de ramp. "Vroeger werd over dit soort ervaringen nauwelijks gepraat, nu gelukkig wel. De opvang heeft ons ontzettend geholpen."

Bart Bruins Slot is een van de zes medewerkers van Bureau GHOR, belast met de algehele coördinatie van geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Hij was die week volgens rooster de eerst beschikbare. "Ik was thuis en stond op het punt om naar bed te gaan. Om ongeveer kwart over een werd ik gebeld door de meldkamer met de mededeling dat ik meteen moest komen. Toen ik aankwam, ging ik meteen naar het zogeheten actiecentrum GHOR, dat wordt ingericht bij grote ongevallen om de meldkamer te ontlasten. Daar werd ik opgewacht door de Regionaal Geneeskundig Functionaris. Ook aanwezig waren een arts van de forensische geneeskunde en de Commandant van Dienst Geneeskundig. De Commandant van Dienst Geneeskundig en ik kregen de opdracht naar Volendam te gaan en ons te melden bij de verbindingscommandowagen.

Nee, ik was niet gespannen. Ik was er klaar voor. Wij kwamen aan rond tien over twee. In de commandowagen van de brandweer dacht ik een operationeel team aan te treffen, maar ik trof aan allerlei brandweertenten, de burgemeester van Edam/Volendam, de regionale brandweercommandant, de burgemeester van Purmerend,

**BART BRUINS SLOT VAN REGIONAAL
BUREAU GHOR**

Chaos, ontredding

de gemeentelijke voorlichter, de korpschef van de politie Zaanstreek/Waterland. Kortom, een hoop mensen waarvan ik dacht: die hoeven

daar niet allemaal in dat hok. Wat ik vooral zag was chaos en ontredding."

In die moeilijke omstandigheden deed de GHOR-coördinator zijn werk. Hij stuisde informatie heen en weer tussen het bestuur en zijn achterban in het actiecentrum, ondersteunde bij het installeren en opstarten van de psychosociale hulpverlening en begon met kunst- en vliegwerk aan de registratie van slachtoffers en vermisten, wat ook in het natraject een van de taken van Bureau GHOR is. Om een uur of acht werd hij door zijn collega afgelost en om elf uur was hij thuis. Wat is hem het meest bijgebleven uit die rampzalige nieuwjaarsnacht?

"Wat het meest op mijn netvlies is gebleven, is de ontredding.

De ontredding van slachtoffers, van buurtbewoners, van radeloze ouders die een tent niet in mochten waar hun gewonde kind lag. Maar ook de ontredding van medehulpverleners heeft veel indruk gemaakt. Zelf zag ik tijdens de herdenkingstocht, waar ik heel bewust aan heb deelgenomen, panden op de dijk die ik niet eerder had gezien. Ik had veel gezien, maar ik had ook weer niets gezien. Kennelijk gaat er een luikje dicht, als je onder zulke omstandigheden aan het werk bent. En nu? Ik ben wel moe, want alles heeft twee weken lang in het teken gestaan van Volendam, maar ik heb er geen last van. Mijn vrouw heeft slechter geslapen dan ik."

Bart Bruins Slot vindt, zeker gezien de chaos, de tragiek en de grote druk die dit meebracht, dat de GHOR tijdens en na de ramp heeft gefunctioneerd als een goed, samenbindend geheel. Verbeterpunten die er ongetwijfeld toch zijn, zo geeft hij aan, zullen blijken uit de evaluatie, die het bureau op dit moment uitvoert onder alle betrokken hulpverleningsinstanties.

